

Web: www.aobe.bg

БТПП е ротационен председател на АОБР за 2019 г.

Адрес: София 1058, ул. „Искър“ 9

Тел.: 02 8117 400, факс 02 987 32 09

E-mail: bcci@bcci.bg

28 MAR 2019

ДО
Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА

Относно: Предложение за увеличаване на субсидията за обучение на студенти от област на висше образование и професионално направление „Технически науки“

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГОРАНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЪЛЧЕВ,**

От името на Асоциацията на организациите на работодателите в България (АОБР), обединяваща четирите представителни организации на работодателите на национално равнище, се обръщаме към Вас, силно разтревожени от факта, че нашите предприятия и българската индустрия като цяло отчитат значителен дефицит на инженери в страната. Повече от три години работодателите алармират, че държавата следва да се намеси по-категорично при определяне на план-приема в областта на техническите науки. Малка стъпка в тази насока беше направена през 2018 г. с включването на три нови инженерни професии в Списъка на професиите, за които има недостиг на висококвалифицирани специалисти на българския пазар на труда. Това са инженери в промишленото производство, инженер-химици, електроинженери. Въпреки това, задълбочаващият се проблем с кадрите въобще не е решен. Качествените инженери са тези, които могат да изведат икономиката на ново стъпало. Затова и Стратегията на МОН за развитие на висшето образование в Република България до 2020 г. дава приоритет на подготовката на инженерни кадри. Важно е обаче как и кога изпълнението на този приоритет ще се осъществява. Една от стъпките, за които работодателите настояват, е увеличаване на средствата за издръжка по инженерни специалности и създаването на специалности свързани с познания съгласно новите Европейските законодателни изисквания и отговарящи на изискванията на пазара на труда. Индустриалният сектор създава 27.4%¹ от добавената стойност на икономиката и по този

¹ По данни на НСИ за 2018 г.

начин същият се явява структуроопределящ за нея. Важно е не само да запазим този дял, но и да го увеличим, като се има предвид, че индустриалният сектор включва предприятия с висока добавена стойност.

Защо е необходимо да бъдат увеличени средствата за издръжка на обучението в инженерните специалности?

Инженерното образование има редица специфики, които трябва да бъдат отчетени. До този момент бюджетът на висшите училища се определя основно на база на средно приравнения брой студенти. Демографската криза в страната, намаляването на броя на завършващите средно образование, насочването на част от тях за обучение в чужбина и не на последно място - трудността на инженерното образование, намаляват рязко броя на кандидат-студентите и студентите, желаещи да се обучават в инженерни специалности.

Бизнесът често отправя сериозни и основателни (което се признава и от университетите) упреци към качеството на висшето инженерно образование. При всичките издания на рейтинговите системи на МОН се посочва, че има различие между това, което иска бизнесът и това, което предлагат университетите като инженерно обучение. Желанието на бизнеса е да се осигури качество на инженерното обучение с акцент върху професионалните знания и умения, за да се постигне бърза адаптация в реална работна среда и успешна професионална реализация. Ефективността на инженерното образование изисква внедряване и на иновативни методи на обучение и адекватни промени на учебното съдържание.

Качественото инженерно образование изисква лаборатории и зали, оборудвани със скъпо струваща техника и създаване на нова модерна инфраструктура. Същевременно бързото развитие на науката, техниката и технологиите, особено в инженерната сфера, налага непрекъснато обновяване на учебната среда и образователния процес. Иновационното обслужване на бизнеса е невъзможно без увеличаването на инвестиционното финансиране (капиталовите разходи) за модернизиране на материално-техническата база на инженерното образование.

Качествената подготовка на инженерни кадри изисква засилено провеждане на практическо обучение и то със съвременна техника и оборудване. Техническите лаборатории са капиталоемки и енергоемки, което налага необходимостта от подходящ сграден фонд, специализирана инфраструктура, съществени завишени разходи за консумативи и поддръжка. Специалното оборудване изисква и поддръжане на условията на работна среда и създаване на условия за безопасна работа на обучаваните студенти. Фирмите разполагат с модерно, съременно оборудване. За разлика от тях университетите не могат да си позволят обзавеждането на лаборатории със скъпоструваща техника. От друга страна е невъзможно провеждането на обучение и практики само с фирмената инфраструктура. Специално внимание трябва да се обръща на издръжката на учебно-производствени бази, където се придобиват професионални умения.

Наблюдава се и тенденция за увеличаване на желаещите да се обучават в задочна форма на обучение. При тази форма на обучение държавната субсидия е 1/3 от тази на обучаващите се в редовна форма, а обучението се реализира с обем 1/2 от учебния план за специалността.

Качественото инженерно образование е немислимо без провеждането на научно-изследователска работа на съременно технологично ниво. За обучение, научни изследвания

и симулация на сложни процеси е необходимо закупуването на нови софтуерни продукти и поддържане на лиценз за работни места. Необходими са допълнителни финансови средства за поддържане на библиотечен фонд, за закупуване на скъпа чуждестранна литература и абонамент за чуждестранни периодични издания. Повишаването на ефективността на самостоятелната работа на студентите, както и обучението в ОНС „доктор“ изисква закупуването на уникална техника, която да позволи извършването на нови научни изследвания и експерименти.

Липсата на нужния обем от финансови средства затруднява научното израстване и на преподавателския състав. Така например, таксите за публикуване в издания с импакт фактор и импакт ранг са непосилни за по-голяма част от преподавателския състав, а броят на публикациите е заложен в наукометричните показатели за професионално израстване. При темповете на нарастване на минималната работна заплата в последните години, средствата с които разполагат университетите не могат да осигурят качествено и адекватно заплащане на труда на академичния състав с оглед изискванията за висока квалификация и непрекъснато развитие в съответните научни области. Не е тайна, че част от преподавателите напускат висшите училища, поради ниските възнаграждения и търсят по-добра реализация.

Във връзка с изложените мотиви, като взехме предвид:

Ангажираността на представителните организации на работодателите на национално равнище да съдействат на правителството за решаване на ключови за българската икономика проблеми, чрез даване на предложения и активно участие във формирането на политики в качеството им на социални партньори;

Грижата на АОБР за защита на интересите на своите членове и на българската икономика;

Все повече изострящият се проблем с дефицита на квалифицирани кадри за индустрията;

Фактът, че обучението по държавна поръчка във висшите учебни заведения се финансира със средства от националния бюджет, в който основен принос чрез плащаните данъци има българският бизнес;

Започналата процедура за подготовката на бюджетната рамка за 2020 г. и с цел да бъде осигурено качествено висше образование в областта на техническите науки

ПРЕДЛАГАМЕ:

1. Поетапно увеличаване на размера на издръжката на обучението за един студент по професионално направление „Технически науки“ чрез увеличаване на базовия коефициент от 2,4 на 5,0.
2. Задочната форма на обучение да се субсидира с 50 на сто от издръжката на студент - редовна форма на обучение, в съответствие с учебните планове, така както се обучават.
3. Увеличаване на инвестиционното финансиране за модернизиране на материално-техническата база за инженерно образование, като средствата за капиталови разходи да се изчисляват на база минимум 1/3 от базовата издръжка на общия брой студентите в професионалното направление.

4. Да се предвиди целева стипендия за студенти в инженерни специалности чрез промяна на Постановление № 90 на Министерския съвет от 2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации или да се утвърди специален ред за предоставяне на такива стипендии за специалности с недостиг на висококвалифицирани специалисти. Целевата стипендия да нараства в съответствие с успеха и годината на обучение, като предлагаме базов размер от 300 лв. с цел да се насърчи влягането на повече усилия в обучението и задържането на студентите в учебното заведение до завършване на съответната специалност. Стипендиите да са изискуеми от студентите при нереализация на пазара на труда в България в рамките на 5 години след завършване.
5. За най-дефицитните специалности - да се възстановяват таксите за обучение, платени от студентите за периода на обучение, в случай че след завършване се реализират, за срок минимум 5 години, в рамките на българския трудов пазар.
6. Да се създадат още нови инженерни специалности отговарящи на политиките на Европейския съюз за нисковъглеродна икономика и променящите се условия на труд.

С УВАЖЕНИЕ,

ЦВЕТАН СИМЕОНОВ

Председател на УС на БТПП

Ротационен председател на АОБР за 2019г.

По поръчение на АИКБ, БСК, БТПП и КРИБ